

Criteria

Sector

- vmbo
- havo / vwo
- mbo
- ho

Thema

- Visie, beleid en kwaliteit
- LOB-leeromgeving
- LOB-programma
- Studiekeuze/ studiesucces
- Loopbaangesprek
- Doorstromen
- Arbeidsmarktinformatie
- LOB-documenten
- Ouderbetrokkenheid
- Professionalisering
- Samenwerking
- Kansengelijkheid

Jaartal

- > 2023
- 2015 - 2022
- < 2015

Soort publicatie

- Proefschrift
- Inaugurale rede/ lectorale rede
- Onderzoeksrapport
- Samenvatting onderzoeksrapport
- Artikel

ALGEMENE GEGEVENS

Titel	Doorontwikkeling en impact van loopbaanoriëntatie en -begeleiding voor jongeren uit gezinnen met en zonder migratieachtergrond in het vmbo en in internationale schakelklassen ISK)
Auteurs	Hanke Korpershoek, Annet Hermans, Merlijn Karssen, Régina Petit (2023). RUG en Kohnstamm Instituut
Hyperlink volledig onderzoek	https://research.rug.nl/nl/publications/doorontwikkeling-en-impact-van-loopbaanori%C3%ABntatie-en-begeleiding-

SAMENVATTING

Samenvatting van het onderzoek

Met dit onderzoeksproject is in de eerste plaats beoogd vmbo-scholen en beleidsmakers inzicht te geven in de effectiviteit en impact van het bestaande LOB-interventieaanbod voor vmbo-jongeren, in het bijzonder voor jongeren uit gezinnen met een migratieachtergrond, op het ontwikkelen van een weloverwogen studiekeuze. Het project was daarbij niet alleen op vmbo-scholen gericht, maar ook op Internationale Schakelklassen (ISK's), omdat daar alle leerlingen uit gezinnen met een migratieachtergrond afkomstig zijn en dus feitelijk vallen onder dezelfde doelgroep. In de tweede plaats beoogden we met het project de werkzame mechanismen die de effecten en impact kunnen verklaren verder te specificeren, om zo te komen tot bruikbare en haalbare activiteiten die vmbo-scholen en ISK's direct in de praktijk kunnen inzetten.

De centrale onderzoeksvraag luidde: *Welke typen interventies in het vmbo zijn bevorderlijk voor effectieve LOB (incl. studiekeuzebegeleiding) van leerlingen uit gezinnen met een migratieachtergrond, welke werkzame mechanismen liggen hieraan ten grondslag, en welke condities zijn nodig om de interventies uitvoerbaar en opschaalbaar te maken voor vmboscholen?*

Op grond van de conclusies en bevindingen zijn de volgende aanbevelingen geformuleerd:
Aanbevelingen voor decanen, mentoren en docenten die betrokken zijn bij LOB

Aanbeveling 1: Zorg voor een samenhangend traject voor onder- en bovenbouw met een breed

LOB ONDERZOEK

en activerend aanbod aan LOB-activiteiten, uitgewerkt in een doorgaande leerlijn van leerjaar 1 tot leerjaar 4 en waar mogelijk gebruik makend van bestaande en op effectiviteit onderzochte interventies. Een effectief LOB-aanbod legt een verbinding met de praktijk, laat leerlingen kennismaken met het vervolgopleidingen (bv. mbo), sluit aan bij de fase in het keuzeprocess waarin leerlingen zich bevinden en geeft leerlingen concrete, bruikbare informatie over de studie- en beroepskeuzemogelijkheden en arbeidsmarktperspectieven van verschillende beroepen (o.a. van sectoren of beroepen waar grote tekorten zijn). De leerling heeft hierin een actieve rol en er worden activerende werkvormen gebruikt.

Aanbeveling 2: Zorg voor zinvolle, aansprekende en afwisselende voorbereidende opdrachten en reflectie-opdrachten bij LOB-activiteiten zoals bedrijfsbezoeken, gastlessen en open dagen van mbo's en organiseer regelmatig loopbaangesprekken tussen mentoren en leerlingen (en idealiter, ouders) om over de kwaliteiten, interesses en keuzeprocessen van de leerling te praten. Bedenk dat reflectiegesprekken gepaard kunnen gaan met onzekerheid van leerlingen. Zorg dat mentoren voldoende kennis en handvatten hebben om dit proces goed te begeleiden.

Aanbeveling 3: Ontwikkel LOB-activiteiten die leerlingen (in het bijzonder leerlingen uit gezinnen met een migratieachtergrond) helpen om te gaan met verwachtingspatronen, loopbaanbarrières en stereotypering. Kies voor activiteiten die passen bij de Nederlandse context en de ondersteuningsbehoeften van vmbo-leerlingen en ISK-leerlingen en die geïntegreerd kunnen worden in het huidige LOB-aanbod. Geef leerlingen goede informatie over opleidingen en de kwaliteiten die nodig zijn om het gewenste beroep mogelijk te maken zonder de haalbaarheid op voorhand in twijfel te trekken.

Aanbeveling 4: Neem activiteiten om ouders te betrekken structureel op in het reguliere LOB-aanbod, zodat de leerling, de school én de ouders betrokken zijn bij LOB. De sociale invloed van onder andere ouders op leerlingen kan groot zijn, het is daarom belangrijk ouders goed te informeren en te betrekken bij LOB en loopbaankeuzes van de leerlingen.

Aanbevelingen voor management van scholen en schoolbesturen

Aanbeveling 5: Zorg voor een breed gedragen visie op LOB en een uitgewerkt LOB-beleid dat bij alle betrokkenen (mentoren, decanen, vakdocenten, management) bekend is, zodat alle betrokkenen weten wat er (minimaal) van hen verwacht wordt in de uitvoering, de continuïteit gewaarborgd is, en alle leerlingen met het oog op gelijke onderwijskansen voldoende LOB krijgen, ongeacht welke mentor zij hebben. Zorg dat LOB een volwaardige plek heeft met een

LOB ONDERZOEK

duidelijke structuur en voldoende tijd om het LOB-beleid zoals beoogd uit te voeren. Agendeer als management regelmatig het belang van LOB o.a. door professionalisering van mentoren/docenten op te nemen in de scholingsplannen.

Aanbeveling 6: Zorg voor samenhang en verbinding tussen de verschillende LOB-activiteiten en/of interventies van leerjaar 1 tot en met 4. Zorg er ook voor dat mentoren en leerlingen een duidelijk overzicht hebben van de LOB-activiteiten per leerjaar met de daarbij behorende doelen. Een LOB portfolio kan daarin helpend zijn, maar is niet voldoende voor leerlingen om die samenhang tussen en relevantie van bepaalde LOB-activiteiten te zien. Verken hoe LOB in of aan het profielwerkstuk te verbinden is en/of zoek naar mogelijkheden om LOB in te bedden in andere schoolvakken en al bestaande activiteiten op school. Stimuleer en faciliteer de ISK's om een samenhangend traject vorm te geven met LOB-activiteiten en -materialen die geschikt zijn voor ISK-leerlingen.

Aanbevelingen voor ministeries, onderwijsraden (zoals VO-Raad) en expertorganisaties zoals Expertisepunt LOB en LOWAN

Aanbeveling 7: Maak informatie over het Nederlandse onderwijssysteem beschikbaar en toegankelijk voor ouders en leerlingen in meerdere talen en taalniveaus, in zowel geschreven als gesproken vorm. Met name voor ouders met een migratieachtergrond die de Nederlandse taal niet machtig zijn is dit belangrijk, omdat ouders (en ook bv. broers en zussen en andere familieleden) voor leerlingen uit gezinnen met een migratieachtergrond belangrijke gesprekspartners zijn in hun studie- en beroepskeuzeproces.

Aanbeveling 8: Stimuleer vmbo-scholen en ISK's om naast aandacht voor de loopbaancompetenties kwaliteitenreflectie, motievenreflectie, werkexploratie, loopbaansturing en netwerken (Meijers e.a., 2006) ook aandacht te besteden aan de loopbaancompetentie "omgaan met verwachtingspatronen, loopbaanbarrières en stereotypering" (in het bijzonder voor leerlingen uit gezinnen met een migratieachtergrond).

TRANSFER

Wat kun je uit het onderzoek meenemen naar de LOB-praktijk?

Voor vmbo scholen is op basis van dit onderzoek de handreiking loopbaanbegeleiding voor vmbo-leerlingen uitgewerkt. In de handreiking zijn werkzame elementen die bijdragen aan een effectief studie- en beroepskeuzeproces van leerlingen op de ISK toegelicht. Daarnaast staan er voorbeelden in van tools

LOB ONDERZOEK

en materialen om aan de slag te gaan met deze elementen. Het doel van de handreiking is scholen handvatten bieden om leerlingen effectief te kunnen begeleiden in hun loopbaan.

https://pure.rug.nl/ws/portalfiles/portal/980044628/VMBO_Handreiking_Loopbaanbegeleiding_DEF.pdf

Voor ISK's is op basis van dit onderzoek de handreiking loopbaanbegeleiding voor ISK-leerlingen uitgewerkt. In de handreiking zijn werkzame elementen die bijdragen aan een effectief studie- en beroepskeuzeproces van leerlingen op de ISK toegelicht. Daarnaast staan er voorbeelden in van tools en materialen om aan de slag te gaan met deze elementen. Het doel van de handreiking is scholen handvatten bieden om leerlingen effectief te kunnen begeleiden in hun loopbaan.

https://pure.rug.nl/ws/portalfiles/portal/980047430/ISK_Handreiking_Loopbaanbegeleiding_DEF.pdf